

Presentació

Ramon Ten Carné*

La Tribuna d'Arqueologia 2012-2013 segueix el seu camí i es disposa a ser publicada digitalment tal com s'ha fet en els últims anys. Així, a part de seguir en directe o en *streaming* el cicle de conferències, podrem gaudir de les novetats de les intervencions arqueològiques i paleontològiques en un format escrit. Com cada any les actuacions més representatives, ja siguin intervencions d'urgència preventives o de recerca, veuen la llum i permeten un debat enriquidor.

Trobem en primer lloc els resultats de la reexcavació del derelict de Cap del Vol al Port de la Selva, excavat el 1978 i el 1980 i que anteriorment havia estat espoliat, fet que va comportar la pèrdua una gran quantitat d'àmfores. Ressalta la importància de l'arquitectura naval d'aquest vaixell, que devia formar part de la *pràctica de drassana*, o sia, en què s'emprà una tècnica constructiva coneguda per un bon nombre d'artesans.

Es tracta d'un model de vaixell amb bodega descoberta i fons pla, apte per navegar en diversos espais nàutics, incloent-hi el fluvial, les maresmes i el costaner o de cabotatge. En la seva construcció trobem uns trets d'hibridació cultural entre la construcció naval indígena peninsular i la del món mediterrani, que evidencien una *pràctica de drassana* diferent a la d'altres derelictes i la situen en el Conventus Tarraconensis.

Un altre jaciment conegut de fa molts anys i excavat sistemàticament des de finals dels anys setanta del segle XX és l'Hort de la Boquera a Margalef de Montsant que juntament amb l'Abric del Filador i altres, configuren un ric registre a la vall del riu Montsant. Cal ressaltar les estructures de combustió i el ric material lític, així com el material amb gravats figuratius de caràcter artístic i simbòlic. S'estableix un marc cronològic entre el 12500-11500 BP.

Saltem un registre cultural i ens situem en el període neolític a la part nord de Catalunya, a l'entorn de l'estany de Banyoles i en un jaciment paradigmàtic com és la Draga, a cavall entre les aigües de l'estany i la terra ferma. Es tracta d'un assentament amb uns nivells de conservació de material de fusta insuperables.

---

* Cap del Servei d'Arqueologia i Paleontologia

Tornem al sud de Catalunya, més concretament a la serralada del Montsià, mirant cap a la Mediterrània, on ens trobem el poblat de la primera edat del ferro de Sant Jaume, ben fortificat i situat cronològicament entre mitjan segle VII i les primeries del segle VI aC, i que podria respondre a la seu d'un nucli de poder polític local amb abast territorial.

Anem ara a un lloc cabdal en l'època romana com és Tarraco. En les intervencions a la zona del circ i, en concret, al carrer de l'Enrajolat, podrem conèixer l'evolució diacrònica d'aquest sector i tenir una visió completa de la gran canalització hidràulica en la delimitació de la plaça de representació o la graderia septentrional, amb una clara secció entre el *podium* i el *visori*.

La publicació que presentem ens torna als nostres orígens amb 25 anys de recerca arqueològica de la Universitat de Barcelona al jaciment prehistòric de la Cova del Parco d'Alòs de Balaguer.

Els sistemes de prospecció geofísica han anat guanyant terreny en el camp arqueològic a mesura que la tecnologia emprada, la metodologia i la seva interpretació s'han anat perfeccionant. El jaciment tardorepublicà de Puig Ciutat n'és un clar exemple abans d'iniciar la corresponent excavació.

Encara que faci més de cent anys que es fa recerca en un jaciment, aquest ens pot aportar grans novetats i engrescar-nos a continuar en aquesta recerca, per exemple, arran de la planificació d'un nou centre de recepció de visitants, amb la troballa d'una necròpolis grega, de fases industrials d'època romana baixrepublicana i d'una necròpolis romana. Com podeu imaginar-vos, parlem d'Empúries.

A continuació es presenta un jaciment a cavall entre el paleolític i la paleontologia, com és el Camp dels Ninots de Caldes de Malavella. Es tracta d'un *maar* o volcà on hi ha una sedimentació amb un important nombre d'animals fossilitzats amb un grau admirable de conservació d'esquelets complets i en connexió anatòmica. D'entre la gran varietat d'animals destaquem tritons, tortuga mediterrània, peixos grans i petits, tapirs, grans bòvids, rinoceronts i també material paleobotànic.

Aquesta propera comunicació, a més d'explicar el patrimoni arqueològic urbà de Granollers, entra en els treballs executats per tal de poder difondre adequadament aquest patrimoni immoble i presenta la museïtzació i el centre d'interpretació de l'Adoberia dels Ginebreda. Explica també les intervencions de remodelació d'edificis i de les muralles i torres de la població mitjançant una senyalística acurada.

Les Drassanes de Barcelona, amb motiu de la seva remodelació i adequació, van ser excavades parcialment i un dels resultats importants fou el descobriment de l'evolució constructiva de l'edifici des del segle XIII fins a mitjan segle XVIII. En aquesta Tribuna, concretament, es descriu la drassana dels segles XVI i XVII amb la seva evolució morfològica i la troballa d'una grada o escar de construcció de galeres en el context cronològic del 1600.

En la zona d'alta muntanya del Pirineu un equip de la UAB treballa a la cova del Sardo de Boí i en el concepte de l'explotació d'aquest tipus de paratge. S'han documentat una gran quantitat de punts amb interès arqueològic, més de 320, que comprenen tot l'Holocè.

Passem ara a la costa, concretament a l'antiga platja de Barcelona on s'han excavat unes barraques de pescadors interessants, en l'actual carrer del Doctor Aiguader, situades cronològicament a finals del segle XVI i mitjan segle XVII, on es constata una clara evolució arquitectònica i una gran quantitat de materials i restes d'ictiofauna.

Una altra conferència interessant va ser la de l'equip d'Ullastret i l'empresa SOT, que van explicar l'experiència d'unes sessions teòriques i pràctiques en diferents tipus de prospecció geofísica, elèctrica, amb georadar, electromagnètica i magnètica aplicada a l'arqueologia. La pràctica es va desenvolupar al jaciment de l'Illa d'en Reixac.

Un dels jaciments coneguts i excavats des de fa anys és l'Esquerda, a les Masies de Roda, on s'ha descobert un gran pany de muralla i dues noves torres amb una tipologia i cronologia de construcció i ús entre els segles V i VIII dC, que permet identificar-les amb la Roda, ciutat esmentada als annals reials de l'emperador carolingi Lluís el Pietós, i amb la Roda *civitas* destruïda per Aissó.

La intervenció a l'àrea arqueològica ibera, romana i visigòtica de la Fogonussa, a Sant Martí de Riucorb, es va fer dintre del projecte del tram iv del Canal Segarra-Garrigues que inclou diversos jaciments, on destaquen estructures ibèriques en forma de dues grans basses amortitzades del segle IV aC i una tercera del segle II aC i que semblen situades extramurs de la zona del poblat. D'època romana tenim un forn de calç dels segles II-III dC, i d'època baiximperial, dels segles III-IV, una necròpolis que podria allargar la seva cronologia fins als segles V o VI dC. L'altre moment important és l'assentament d'ocupació d'època visigoda (segles VI-VII) on destaca un gran edifici i zones d'emmagatzematge.

Per tancar la publicació es presenten els resultats de la intervenció arqueoantropològica de l'hipogeu de la Sagrera a Barcelona, feta en el decurs de les obres de l'estació de l'AVE. El resultat va ser l'excavació i exhumació de 207 individus, a part de 150 articulats i unes 5.000 restes d'individus en posició secundària. Es presenta un ús primigeni de l'hipogeu i un segon moment d'enterraments, que es podrien situar cronològicament entre 2800-2600 cal ANE, al neolític final.

Barcelona, maig de 2015